

О.В. Горкуценко, кандидат сільськогосподарських наук,
М.І. Губар, кандидат сільськогосподарських наук,
Н.О. Губар, науковий співробітник,
Київська дослідна станція ІОБ НААН

ПРОДУКТИВНІСТЬ НОВИХ РАЙОНОВАНИХ І ПЕРСПЕКТИВНИХ СОРТІВ КАРТОПЛІ У ПРАВОБЕРЕЖНОМУ ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

Висвітлено результати досліджень щодо вивчення продуктивності нових районованих ранньостиглих і середньоранніх сортів картоплі в умовах Правобережного Лісостепу України.

Ключові слова: картопля, ранньостиглі і середньоранні сорти, урожайність.

Вступ. Картопля як продукт повсякденного харчування і сировина для переробної промисловості в Україні є однією з найважливіших сільськогосподарських культур. Для переважної більшості населення за умов самозабезпечення вона становить основу продовольчої безпеки. Тому збільшення її валового збору і подовження і подовження періоду споживання є актуальним завданням сьогодення [3, 5]. Для одержання високих урожаїв ранньої картоплі велике значення має правильно підібраний сорт. Останнім часом до Державного реєстру сортів рослин України занесено понад 50 сортів картоплі різних строків достигання і господарського значення. Відомо, що ступінь життєздатності кожного сорту визначається комплексом його біологічних особливостей і стосунків з умовами вирощування. Найбільш точну оцінку сортам дає практика господарств різних зон, де поряд з впливом елементів технології на врожайність діють ґрунтово-кліматичні фактори. Правильно підібраний інтенсивний сорт дає можливість максимально використати ґрунтові і погодні умови зони, забезпечити найвищу продуктивність. Інтенсивні сорти добре реагують на високу агротехніку, зокрема на додаткове внесення добрив.

Вони є краще пристосованими до змін погодних умов під час вегетації і залежно від них здатні забезпечити більш-менш сталі врожаї [1, 2].
© Горкуценко О.В., Губар М.І., Губар Н.О., 2010.

Для колективних, особливо селянських господарств, городників і дачників значний інтерес становить група ранньостиглих і середньоранніх сортів, що пояснюється можливостями одержання молодого картоплі в ранні строки.

Мета. Визначити найбільш продуктивні сорти картоплі в умовах правобережного Лісостепу при .

Методика досліджень. У 2004 – 2007 роках на Київській дослідній станції ІОБ НААН вивчали продуктивність нових районованих і перспективних ранньостиглих і середньоранніх сортів картоплі . Дослідження проводили методом польового досліду з ранньостиглими сортами Зов, Ластівка, Серпанок, Повінь, Поран, і середньоранніми – Дара, Забава, Немішаївська-100, Поліська-96, Поляна, Фантазія.

Ґрунти дослідної ділянки – темно-сірі опідзолені легкосуглинкові з такими агрохімічними показниками: вміст гумусу (за Тюрнімом) – 2,1-2,3%; рН сольової витяжки 5,9; сума увібраних основ – 14-17мг/екв на 100 г ґрунту; рухомого фосфору (за Кірсановим) – 12,0-14,7 мг; обмінного калію (за Масловою) – 5,7-7,8 мг на 100 г ґрунту.

Площа облікової ділянки 30м², повторність досліду чотириразова. Схема садіння 70х30см. Бульби досліджуваних сортів пророщували на світлі протягом 30 днів при температурі 14-16 °С. Садіння пророщених бульб проводили в кінці другої декади квітня. Вирощували картоплю згідно прийнятою для умов регіону агротехнікою. . У досліді проводили фенологічні спостереження і біометричні обліки, визначали урожайність методом динамічних підкопувань, якість продукції – згідно загально прийнятим методиками. Дослідження вели відповідно до методичних рекомендацій з проведення досліджень з картоплею [4].

Результати досліджень. В умовах Правобережного Лісостепу на темно-сірих опідзолених ґрунтах досліджувані сорти відзначались неоднаковим ростом і розвитком протягом вегетації. Фенологічні спостереження, проведені за сортами картоплі, показали, що самі ранні сходи з'явилися через 21-23 дні після садіння у пророщених сортів Поран, Повінь, Зов. Найдовший період "садіння – сходи" (26 – 27 днів) було відмічено у сортів Дара, Немішаївська 100, Фантазія. Така закономірність проявилась також при проходженні сортами послідуєчих фаз бутонізації і цвітіння (табл. 1).

Спостереження за ростом і розвитком рослин протягом вегетації свідчать про те що процес бульбоутворення у досліджуваних сортів розпочинався у різні строки. У сортів Поран, Повінь на 15 – 17-й день;

Зов, Серпанок, Ластівка – на 18 – 20 –й день; Забава, Немішаївська-100, Поляна – на 20 – 22 –й день після з'явлення сходів.

Проведення динамічних копок показало, що більш інтенсивне накопичення раннього врожаю картоплі у сортів Поран, Повінь, Зов, Серпанок, Ластівка. Так, на 60-й день від садіння найбільший товарний урожай ранньої картоплі формували сорти Поран – 10,7 т/га Повінь – 10,4, Зов – 9,9, Серпанок – 9,9 т/га. Дещо менший урожай мали сорти, Поляна-9, Забава – 8,8 т/га, Дара- 8,5 т/га, Немішаївська-100 – 8,3 т/га (табл. 2).

Структурний аналіз раннього врожаю свідчить про те, що найбільший приріст його у сортів Поран, Повінь, Зов відбувався за рахунок збільшення кількості товарних бульб під кущем і їх маси.

Збирання раннього врожаю на 80-й день від садіння показало, що найбільші темпи нагромадження маси бульб відбувались у сортів, Забава, Немішаївська – 100, Дара. Так, приріст урожаю за 10 днів становив у сорту Немішаївська-100 – 7,5 т/га, Забава – 6,4 т/га, Дара – 5,2 т/га. При біологічній стиглості з усіх досліджуваних сортів найбільшу врожайність забезпечували сорти Немішаївська-100 – 26,4 т/га, Забава – 25,9 т/га, Серпанок – 24,8 т/га.

Висновки. Для одержання ранньої продукції картоплі в умовах правобережного Лісостепу України найбільш придатні сорти Поран, Повінь, Зов, Серпанок, які на 60-й день від садіння накопичують 9,9 – 10,7 т/га товарних бульб. При збиранні у біологічній стиглості бульб найбільшу продуктивність забезпечують сорти Немішаївська-100 – 26,4 т/га, Забава – 25,9 т/га.

Бібліографія.

1. Горкуценко О.В., Бенюх Б.О., Заєць В.І. Виробництво ранньої картоплі. – К.: Урожай, 1988. – 168 с.
2. Картопля – другий хліб: науково-популярний альманах для селян у 3-х випусках./ Упоряд. та заг. ред. П.С. Теслюк. – К.: Довіра, 1995. – вип. I. – 281с.
3. Картопля/ За ред. А.А. Бондарчука, М.Я. Молоцького, В.С. Куценка. – Біла Церква, 2007. – Т.- 3.- 536 с.
4. Методичні рекомендації щодо проведення досліджень з картоплею. – Немішаєво. – 2002. – 182 с.
5. Молоцький М.Я., Бондарчук А.А. Поради картопляру-аматору. – Біла Церква, 2005. – 168 с.

А.В. Горкуценко, М.И. Губар, Н.О. Губар. Производительность новых районированных и перспективных сортов картофеля в правобережной Лесостепи Украины.

Резюме. Изложены результаты исследований относительно изучения производительности новых районированных и перспективных раннеспелых и среднеранних сортов картофеля в условиях Правобережной Лесостепи Украины.

A.V. Gorkutsenko, M.I. Gubar, N.O. Gubar. Productivity of new district and perspective sorts of potato in Right-bank Forest-steppe of Ukraine.

Summary. The results of researches are expounded in relation to the study of productivity of new district and perspective sorts of potato in the conditions of right-bank Forest-steppe of Ukraine.

1. – Результати фенологічних спостережень за рослинами картоплі протягом вегетації (середнє за 2003 – 2007 рр.).

Сорти	Тривалість періодів, доби		
	Садіння-сходи	Садіння-бутонізація	Садіння-цвітіння
Дара	26	49	59
Забава	25	47	58
Зов	23	45	55
Немішаївська-100	26	48	59
Ластівка	24	47	57
Повінь	22	44	53
Поляна	25	47	58
Поліська-96	26	49	59
Поран	21	44	52
Серпанок	23	45	54
Фантазія	27	50	60

2. – Динаміка накопичення товарного врожаю ранньої картоплі залежно від сортових особливостей (середнє за 2003 – 2007 роки).

Сорт	Товарна врожайність т/га			
	На 60-й день від садіння	На 70-й день від садіння	На 80-й день від садіння	При біологічній стиглості
Дара	8,5	11,5	16,7	20,1
Забава	8,8	12,7	19,1	25,9
Зов	9,9	13,8	17,2	21,7
Немішаївська-100	8,3	11,4	18,9	26,4
Ластівка	9,7	14,1	18,3	22,2
Повінь	10,4	14,7	19,8	24,3
Поляна	9,0	13,5	18,1	23,5
Поліська-96	8,1	11,1	16,3	19,8
Поран	10,7	15,0	19,5	23,7
Серпанок	9,9	15,6	20,1	24,8
Фантазія	7,8	10,9	15,8	20,7